

Beleidsmatig gebruik van gegevens over ruimtebeslag

Geert Mertens
Ruimte Vlaanderen

BELEIDSPLAN RUIMTE VLAANDEREN

Vlaanderen
is ruimte

Overzicht

1. **Terugblik**
2. **Huidige ruimtebeslag in Vlaanderen**
3. **Dagelijks bijkomend ruimtebeslag**
4. **Scenario's over toekomstige toename van het ruimtebeslag**
5. **Beleidsmatige vertaling**
6. **Verdere stappen**

1. Terugblik

Van groenboek, naar witboek, tot BRV

Groenboek BRV (05/05/2012)

Witboek BRV (30/11/2016)

Goedkeuring Ontwerp-BRV

Definitief BRV

Vlaanderen
is ruimte

1. Terugblik

Opbouw Witboek BRV

1

Ruimtelijke staat van Vlaanderen

Kort overzicht ruimtelijke evoluties

2

Perspectief voor de toekomst

Gemeenschappelijk toekomstbeeld

3

Ruimtelijke ontwikkelingsprincipes

Basis voor motiveren van ruimtelijke keuzes

4

Werven van ontwikkeling en verandering

Grote veranderingsopgaven waar het Vlaams ruimtelijk beleid op inzet

5

Operationele werkprogramma's

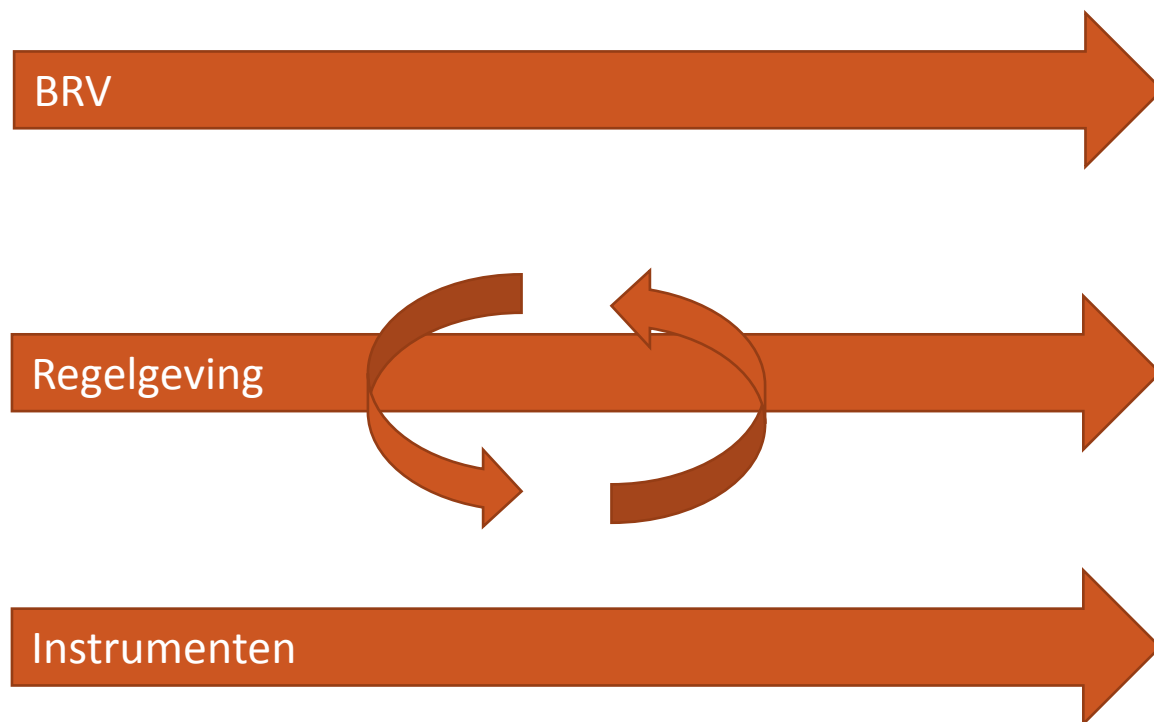
Voorstel van operationele beleidslijnen, doelen en acties op kortere termijn

Vlaanderen
is ruimte

1. Terugblik

Het BRV geflankeerd

1. Terugblik

Een Witboek in coproductie

- ▶ Startconferentie (20/11/2014)
 - 337 deelnemers
- ▶ BRV Gebiedsontwikkeling (11/2014 – 06-2015)
 - 150 deelnemers (47 betrokken gemeenten)
 - > 100 aanbevelingen
- ▶ Lokale beleidsafrica (04/2015)
 - 200 lokaal partners
- ▶ Lokale beleidsafrica “werktekst” (12/2015)
 - 130 lokale mandatarissen
- ▶ Partnerforum “werktekst” (18/02/2015)
 - 200 deelnemers
- ▶ Dialoog “werktekst” (11/2015 – 02-2016)
 - > 35 momenten met adviesraden / beleidsdomeinen / middenveld
- ▶ Expertensworkshop BRV (21/03/2016)
 - 45 deelnemers
- ▶ Interkabinettenvergaderingen (06/2016 – 07/2016 & 10/2016 – 11/2016)

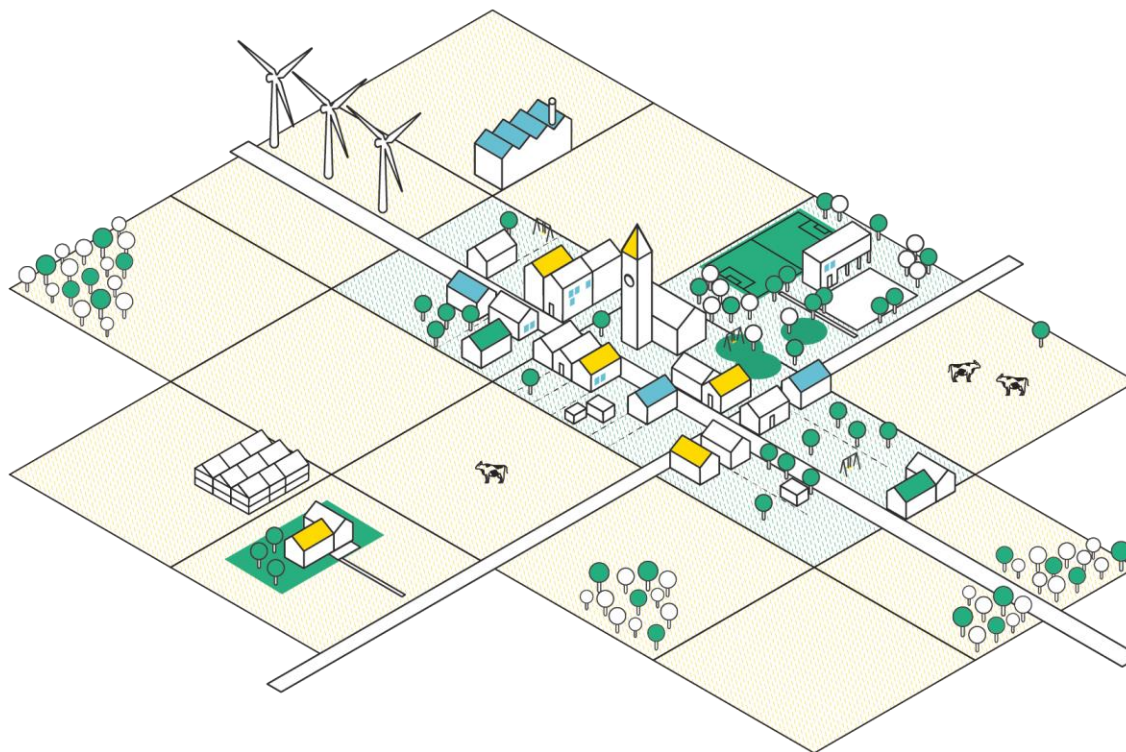
1. Terugblik

Consultatie witboek BRV

- ▶ 107 adviezen (03/2017)
 - Stads- en gemeentebesturen
 - × 87 individuele adviezen
 - × 41 onderschrijven advies bovenlokaal platform
 - × VVSG
 - Provinciebesturen
 - × Gemeenschappelijk VVP-advies
 - × 5 aanvullende adviezen
 - Vlaamse adviesraden
 - × 10 adviesraden
 - × 2 spontane adviezen
- ▶ Respons geeft reeds een goed beeld

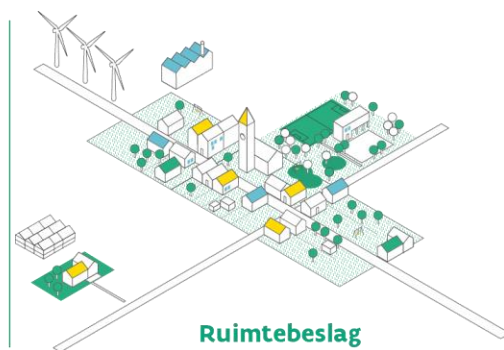
2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

Ruimtebeslag =
De ruimte die is
ingenomen door
onze nederzettingen:

De ruimte die we
gebruiken voor
huisvesting, industrie,
handel,
transportinfrastructuur,
recreatie (zoals
sportvelden), serres,
parken, tuinen enz.
(Europese definitie)

Ruimtebeslag $\neq$
verharding

2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

Bronnen

➤ Ruimtemodel VITO (2014):	32,6%
➤ Bodemgebruik FOD economie (2015):	27,1%
➤ Kadasterregister (2015):	18,9%
➤ EEA (2006):	26,9%

2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

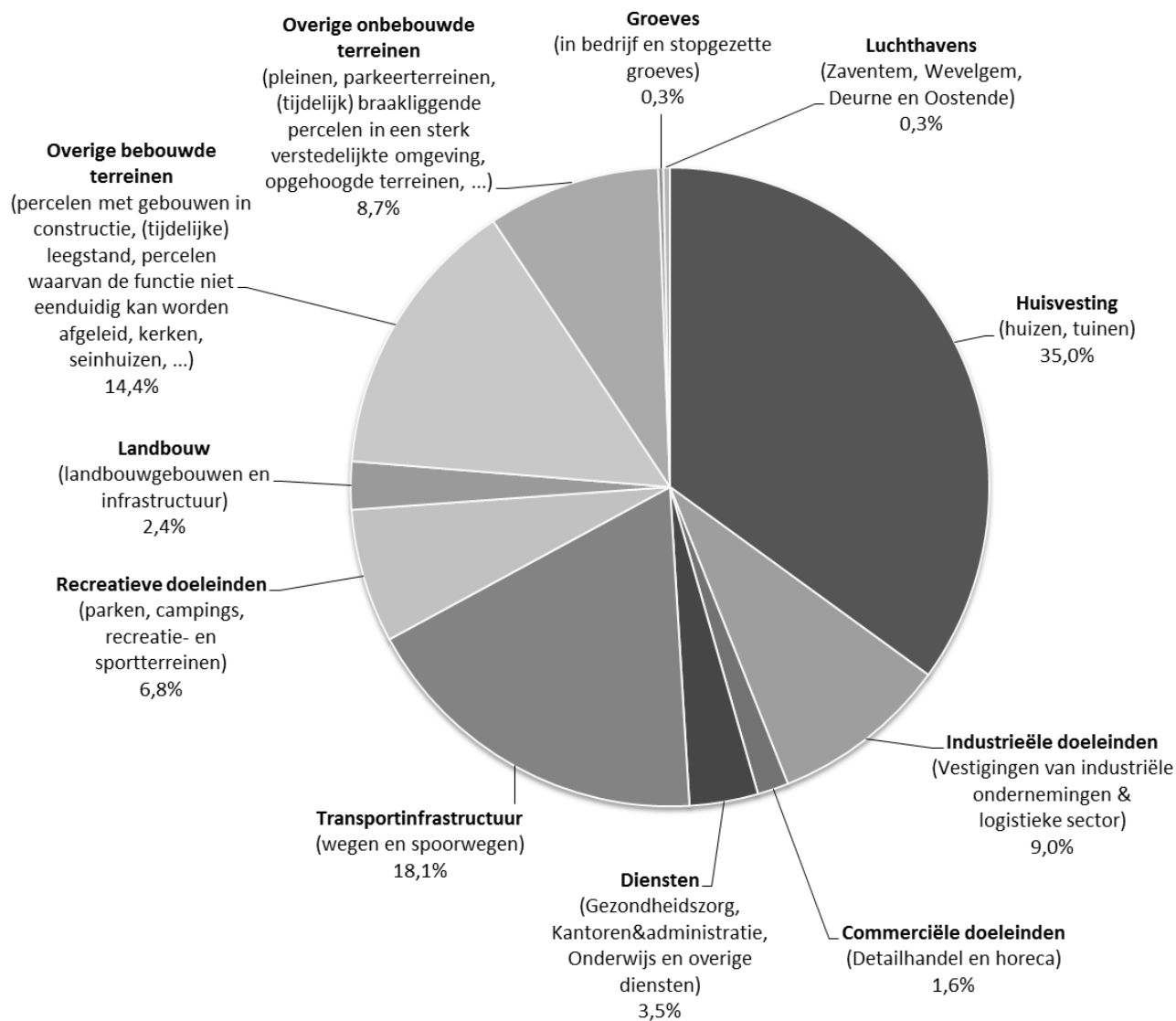

10 x 10 meter (VITO ruimtemodel 2014)

Vlaanderen
is ruimte

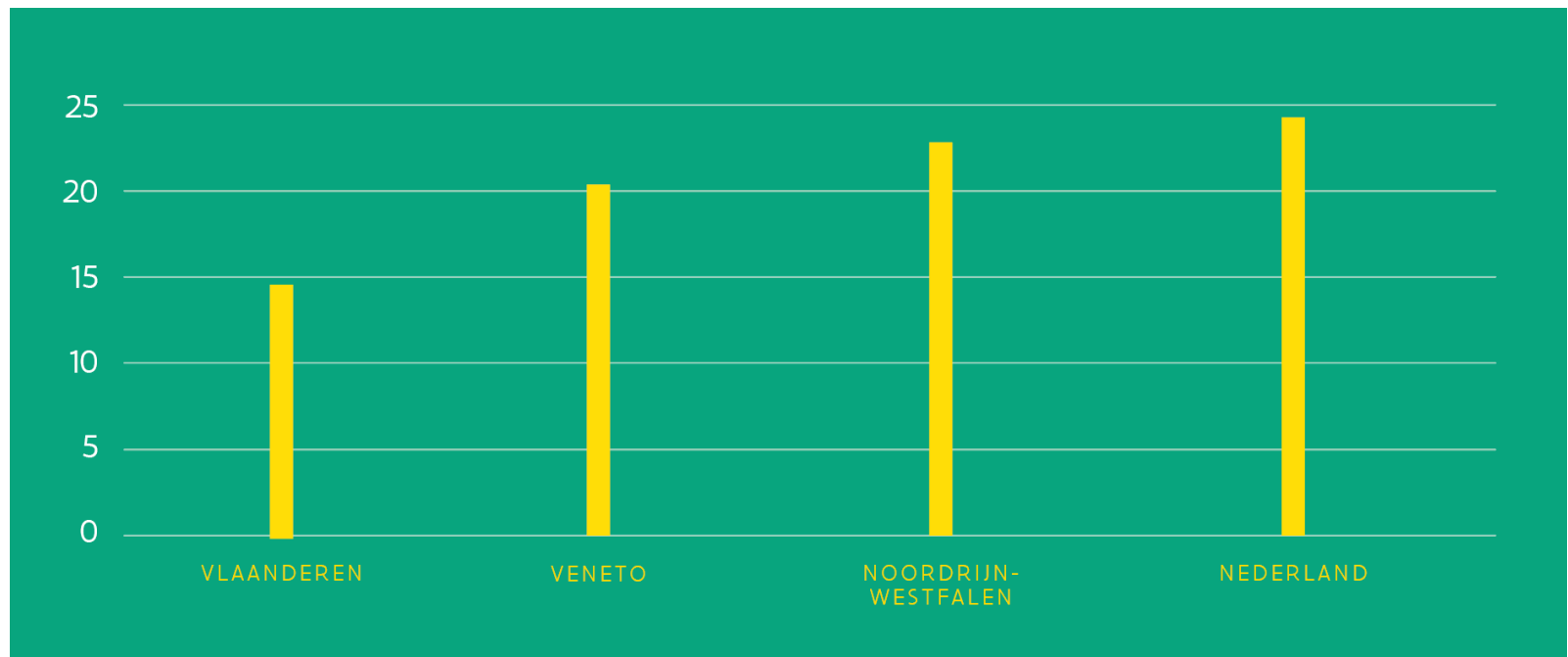
2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

Dichtheid in het ruimtebeslag

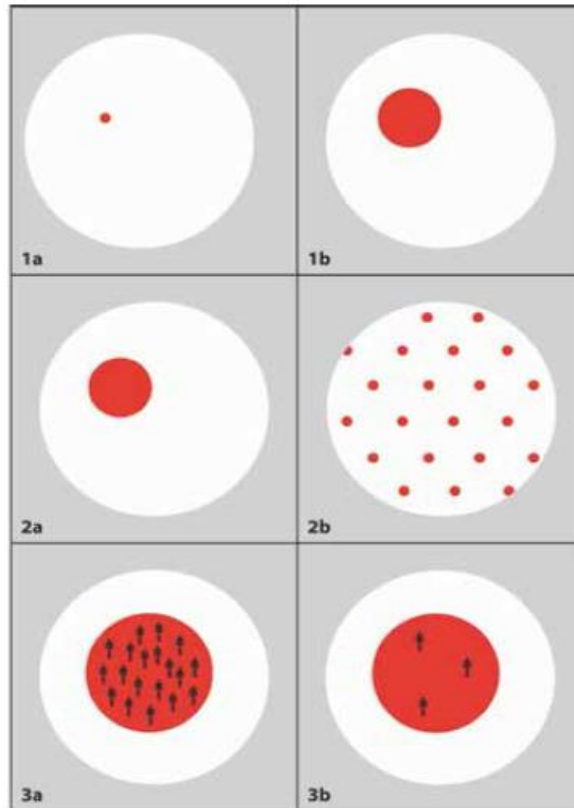
Inwoners/ha ruimtebeslag

Vlaanderen
is ruimte

2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

'Urban Sprawl' in Europa (EEA)

➔ Ruimtebeslag

➔ Dispersie of spreiding

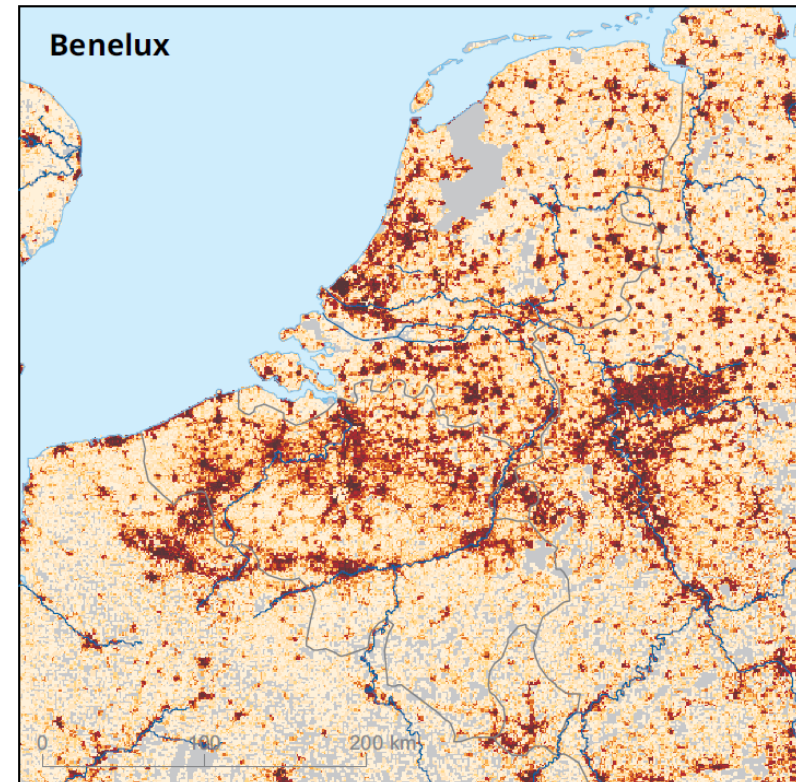
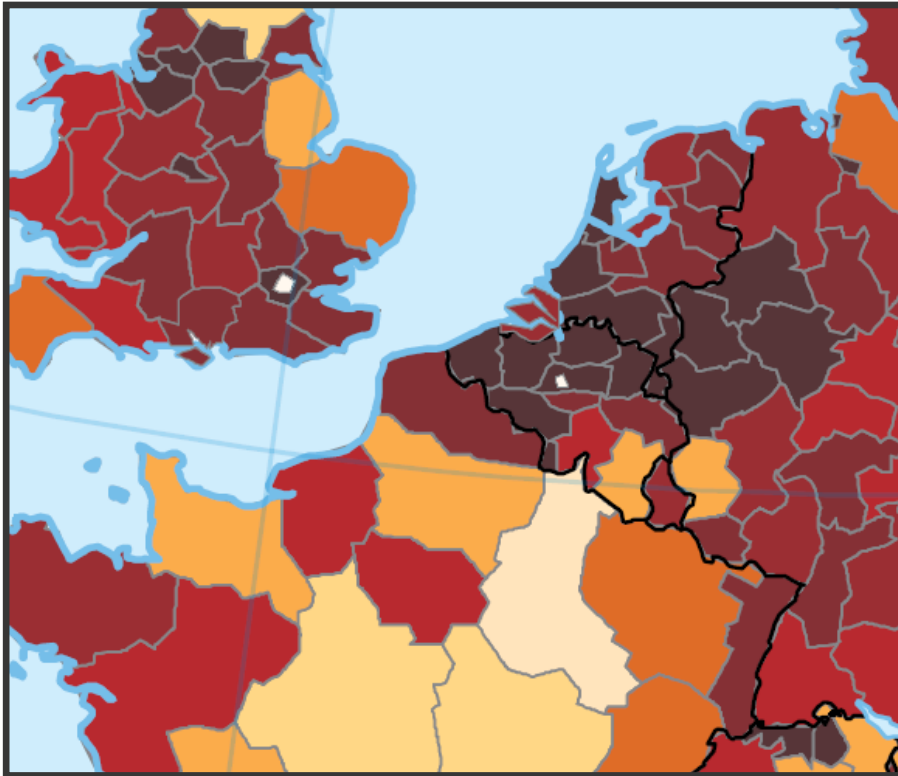
➔ Dichtheid

Vlaanderen
is ruimte

2. Ruimtebeslag in Vlaanderen

'Urban Sprawl' in Europa (EEA)

Vlaanderen
is ruimte

3. Dagelijks bijkomend ruimtebeslag

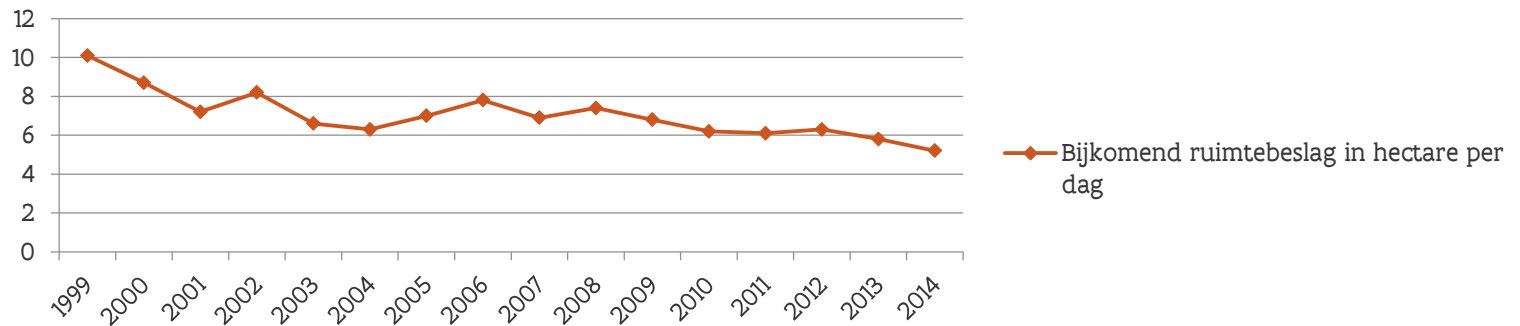

3. Dagelijks bijkomend ruimtebeslag

6 hectare/dag

- Beste tijdsreeks = Bodemgebruik FOD economie

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ha/dag	10,1	8,7	7,2	8,2	6,6	6,3	7,0	7,8	6,9	7,4	6,8	6,2	6,1	6,3	5,8	5,2	

- Nadeel: niet geografisch gedifferentieerd, niet combineerbaar
- In toekomst wellicht periodieke berekening uit ruimtemodel VITO

4. Scenario's over toekomstige toename van het ruimtebeslag

Er zijn meerdere types 'scenario', zoals:

- **Voorspellende studies**, die zich toeleggen op het documenteren van vaststaande of tenminste zeer waarschijnlijke ontwikkelingen; Prognoses (zoals studiediensten maken) zijn een eenvoudige vorm hiervan, bijvoorbeeld de demografische prognoses.
- **Exploratieve studies**, gefocust op het in kaart brengen van drijvende krachten die kunnen interageren en zo tot zeer verschillende toekomsten kunnen leiden; ze kunnen verder onderscheiden worden in 'extern' georiënteerde scenario's die zich richten op factoren waar de planner geen invloed kan over uitoefenen, en 'strategische' scenario's die de implicaties uitspelen van strategische beslissingen;
- **Normatieve studies**, die resulteren in gewenste of ongewenste beelden van de toekomst en van de paden die er naartoe leiden.

4. Scenario's over toekomstige toename van het ruimtebeslag

Er zijn meerdere bronnen geraadpleegd, onder meer:

- Poelmans, L. (2010), Modelling urban expansion and its hydrological impacts, Leuven.
- VITO, Engelen G., Poelmans L., Uljee I., de Kok J., Van Esch E., De Vlaamse Ruimte in 4 Wereldbeelden, Studie uitgevoerd in opdracht van het Steunpunt Ruimte en Wonen.
- VITO, Engelen G., Groeien met minder ruimte. Waar ruimtelijk rendement realiseren? Deelverslag Expertensworkshop van 21 maart 2016 in VAC Leuven.
- Van Broeck, L. (2014), Expertensadvies sensibilisering bouwcultuur en ruimtelijk rendement, in opdracht van Vlaamse Overheid – Ruimte Vlaanderen, Brussel.

Zeer verscheiden: methodiek, context, benaderend enz.

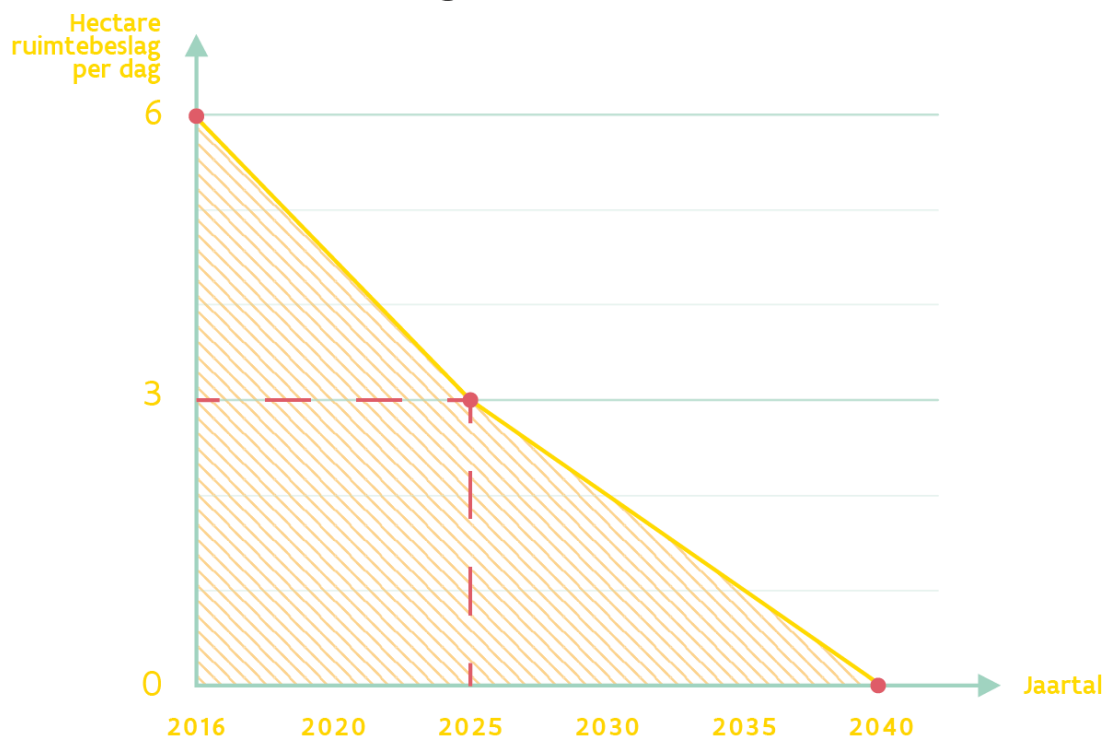
4. Scenario's over toekomstige toename van het ruimtebeslag

Conclusie:

- Veel uitleg nodig bij gebruik van exploratieve scenario's
- Lerend en analyserend, maar niet voorspellend
- Geen scenario's of prognoses beschikbaar die zuiver over ruimtebeslag gaan
- Zeer snel verwarring
- Zeer moeilijk bruikbaar in een eenvoudige en leesbare vorm in het witboek BRV
- Niet nodig om urgentie aan te tonen
- Niet hanteren in het ontwerp-BRV

5. Gebruik van cijfergegevens

Ambitieuus transitietraject in witboek BRV

Het bijkomend ruimtebeslag is tegen 2040 teruggedrongen tot 0 hectare/dag. Het verhogen van het ruimtelijk rendement in het bestaande ruimtebeslag is aantrekkelijker dan ruimtelijk uitbreiden.

Vlaanderen
is ruimte

5. Gebruik van cijfergegevens

Ambitieuus transitietraject in witboek BRV

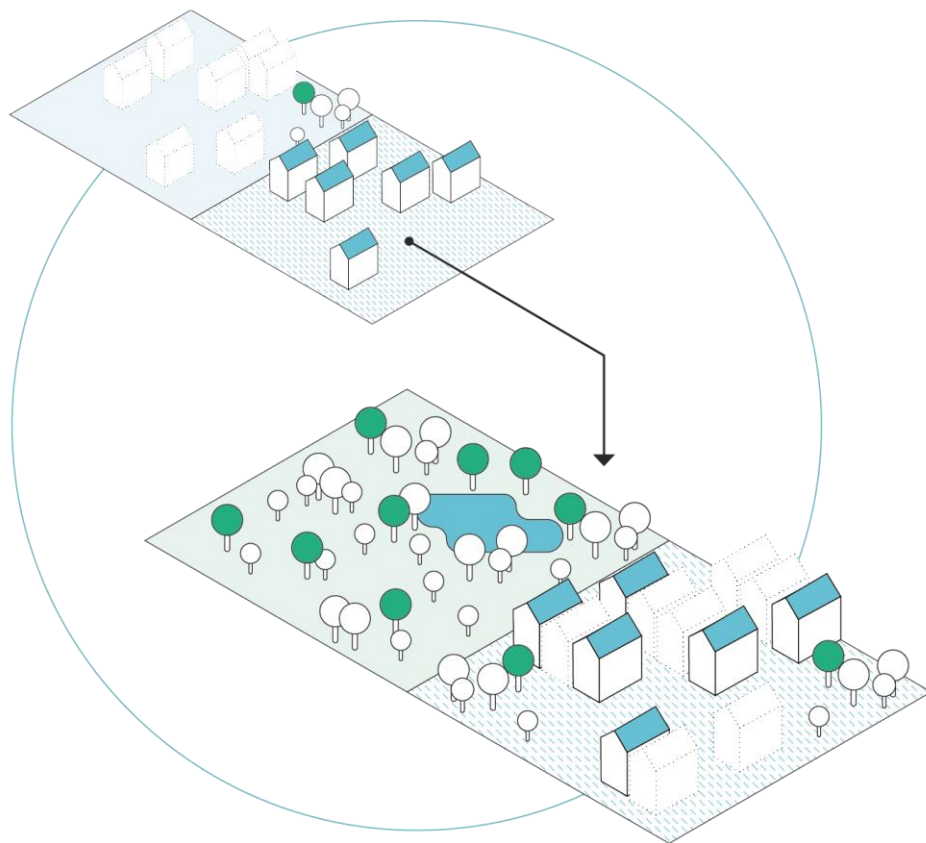

5. Gebruik van cijfergegevens

Ruimtelijk rendement verhogen

Harde functies zoals wonen, ondernemingen, voorzieningen krijgen hun plaats in het bestaande ruimtebeslag.

Ruimtelijk rendement verhogen =
Meer doen met de reeds gebruikte ruimte

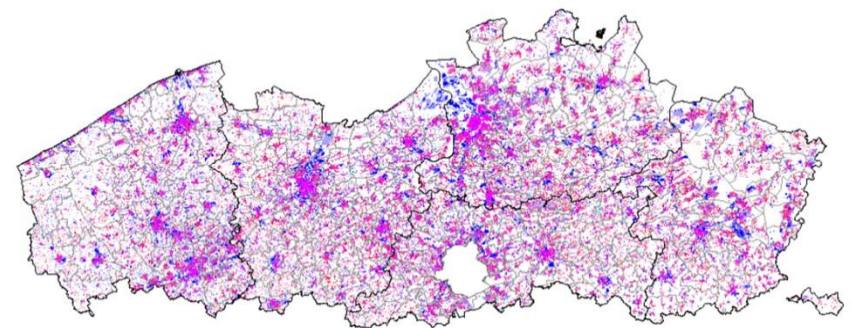
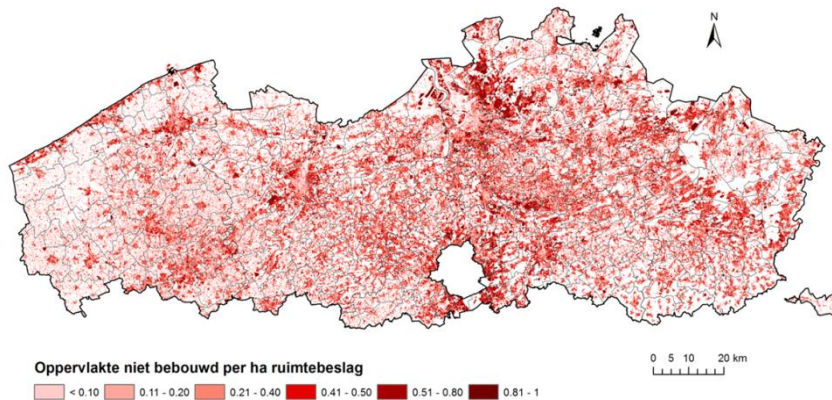
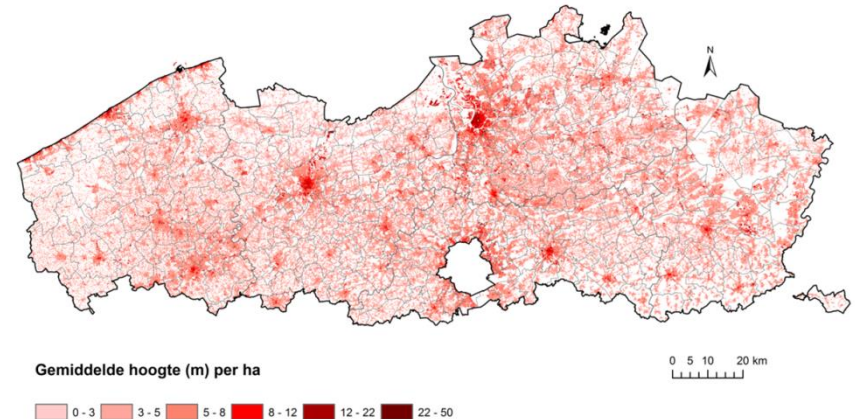
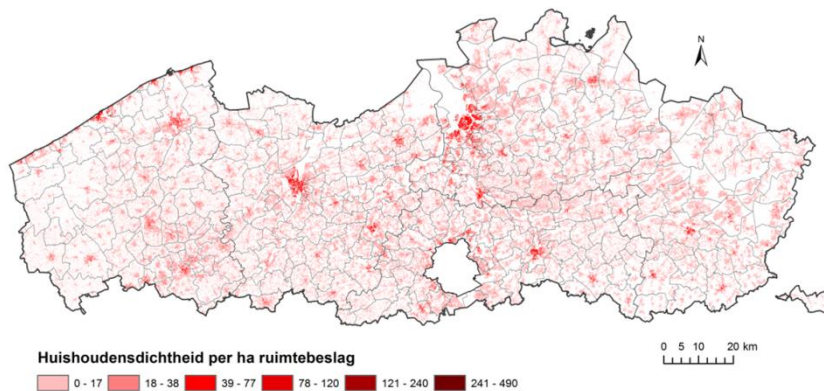
5. Gebruik van cijfergegevens

Vormen van rendementsverhoging

5. Gebruik van cijfergegevens

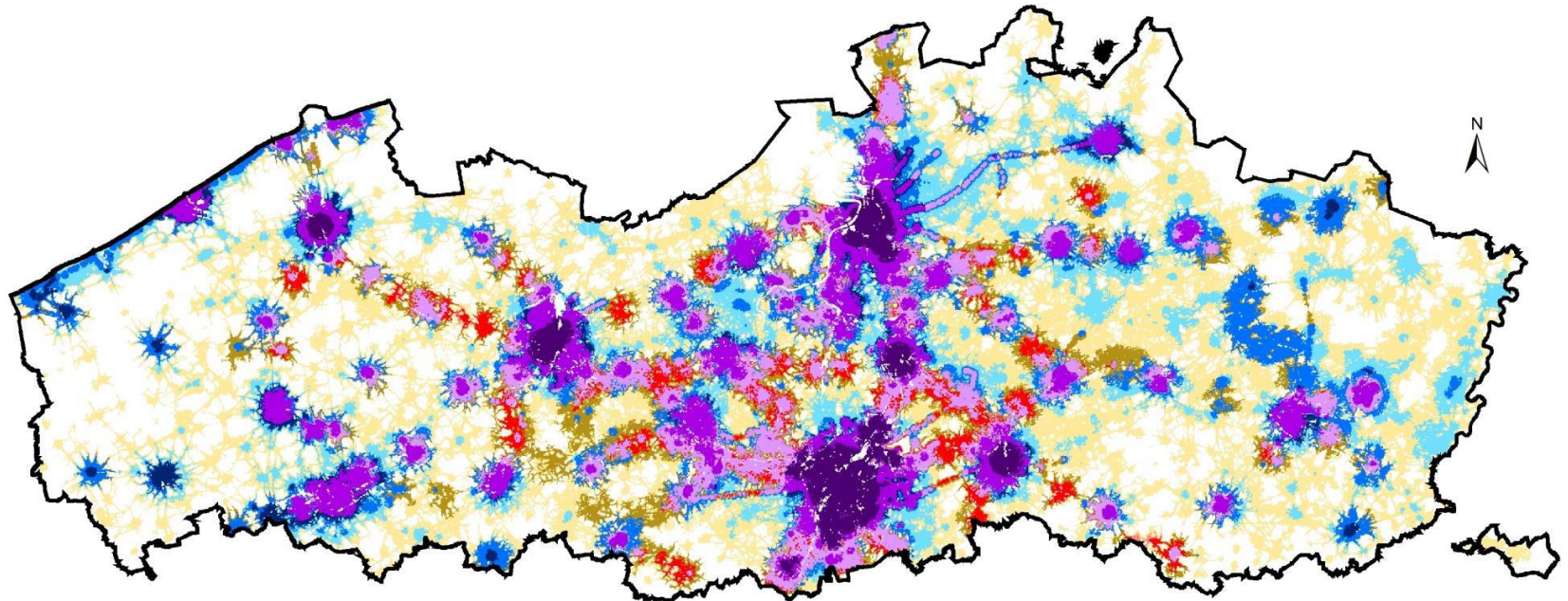
Indicatoren om operationeel beleid te monitoren

Tewerkstelling\inwoners	Geen	Laag	Gemiddeld	Hoog
Geen				
Laag				
Gemiddeld				
Hoog				

5. Gebruik van cijfergegevens

Ontwikkelingskansen zijn locatie-afhankelijk

Voorzieningen	Ze er go ed	C3	C1	A3	A1
	Go ed	C4	C2	A4	A2
	Ma tig	D3	D1	B3	
	Be perkt	D4	D2	B4	
		Beperkt	Matig	Goed	Ze er go ed
		Knooppuntwaarde			

➔ collectief vervoerssysteem

➔ nabijheid voorzieningen

➔ Rekening houden met open ruimte

➔ Verweven of scheiden

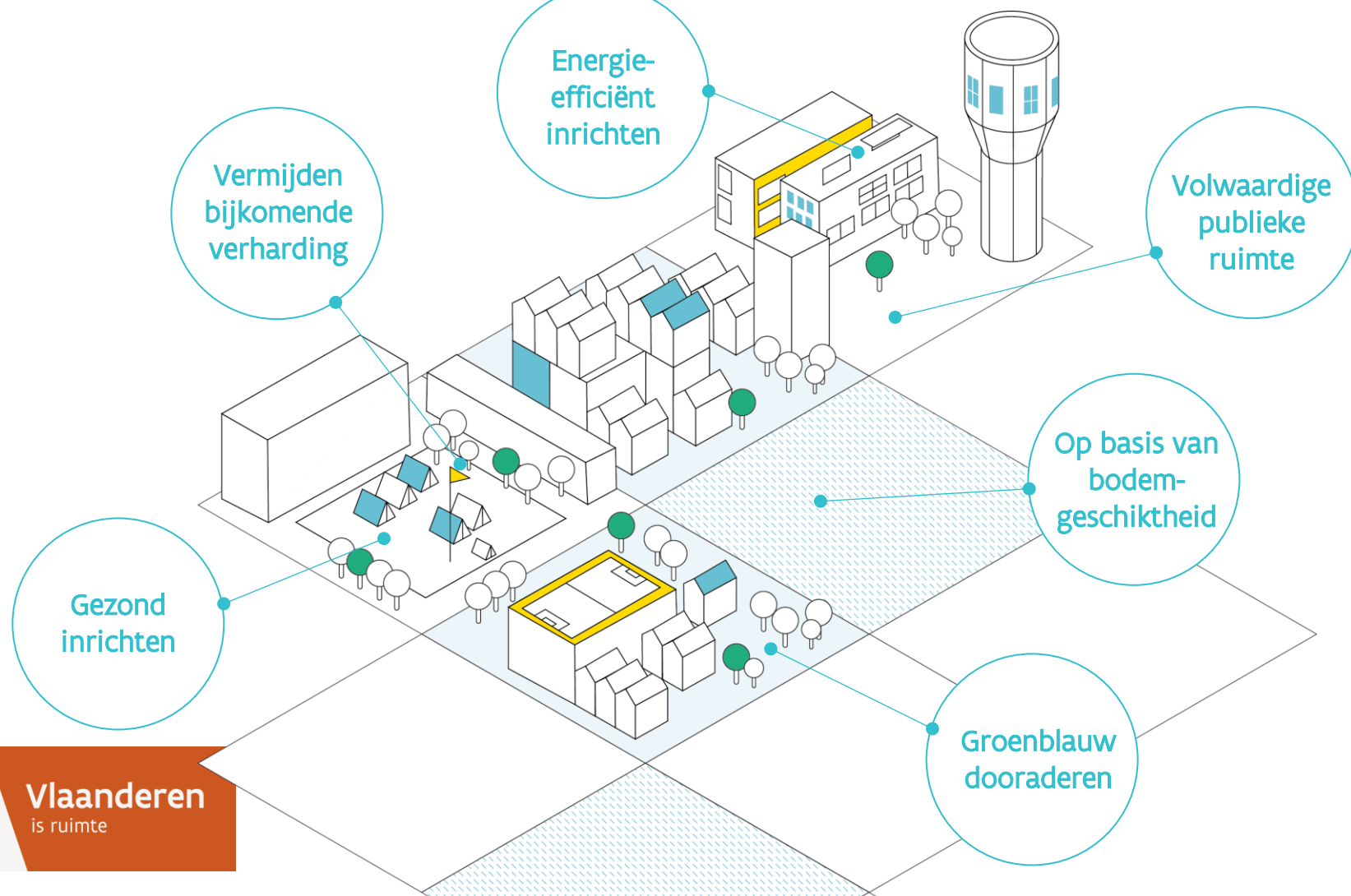
➔ Kansen voor energie-uitwisseling

Vlaanderen
is ruimte

5. Gebruik van cijfergegevens

Rendementsverhoging is maatwerk

Vlaanderen
is ruimte

Vormen van rendementsverhoging

Hergebruik patrimonium

Wonen & werken

Multifunctionele scholen

Winkels & sport

Grootschalige rendementsprojecten

Hergebruik patrimonium

Duurzame wijk

Woonproject op herbruiksite

Gemengd project

Kleinschalige rendementsprojecten

Hergebruik patrimonium

Appartementen op oude site

Afbraak en vervanging

6. Verdere stappen

Van Witboek tot BRV

Vlaanderen
is ruimte

6. Verdere stappen

Strategische visie

- ✓ Scenario's niet vermelden
- ✓ Cijfers verduidelijken waar nodig

Operationalisering beleidskaders, in het bijzonder 'ruimtelijk rendement en ruimtebeslag'

- ✓ Toepassing van ruimtelijke principes
- ✓ Operationele doelstellingen en indicatoren
- ✓ Actieprogramma

Lopend onderzoek

- ✓ Monetarisering 'urban sprawl' in Vlaanderen
- ✓ Budgettaire impactanalyse voor het transitie-traject

7. Verdere informatie

<https://www.ruimtelijkeordening.be/NL/Diensten/Onderzoek>

- Kwantificeren van hergebruiksmogelijkheden van leegstaande en onderbenutte panden in Vlaanderen
- Ruimtelijke Staat Vlaanderen 2016
- Indicatoren ruimtelijk rendement
- Landgebruiksmodel referentiejaar 2013
- Ontwikkelingskansen o.b.v. knooppuntwaarde en voorzieningen
- Financiële argumenten voor een hoger ruimtelijk rendement
- Sensibilisering bouwcultuur en ruimtelijk rendement
- Verklarende factoren in de evolutie van het ruimtebeslag

<http://www.eea.europa.eu/publications/urban-sprawl-in-europe>

http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

<https://ruimtemodel.be/>

Bedankt voor uw aandacht !

Informatie

www.ruimtevlaanderen.be

Contact

Ruimte Vlaanderen, afdeling Juridische en
Beleidsontwikkeling

AJB@rwo.vlaanderen.be

02/553.83.79

Geert Mertens

geert.mertens@rwo.vlaanderen.be

